

w przedmiotowej sprawie zaistniało zawieszenie biegu zasiedzenia, gdyż poprzednicy uczestniczek nie mogli dochodzić swych roszczeń, z uwagi na uwarunkowania polityczne noszące znamiona siły wyższej, bez narażenia siebie i swej rodziny na represje ze strony ówczesnych władz.

Uczestniczka postępowania A

wniosła o oddalenie wniosku

Postanowieniem z dnia 8 marca 2010 r. wezwano do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania Skarb Państwa- I isza. Uczestnik pozostawił rozstrzygnięcie do uznania Sądu.

Sąd Rejonowy , postanowieniem z dnia 1 r. oddalił wniosek F z uwagi na brak legitymacji procesowej po stronie wnioskodawcy.

Od powyższego postanowienie wnioskodawca wniósł apelację.

Sąd Okręgowy postanowieniem w sprawie I uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy wskazał, że niezależnie od reakcji uczestników postępowania Sąd musi stwierdzić nabycie służebności przez tego, który rzeczywiście zasiedział to prawo, nawet jeśli byłby to kto inny niż wskazał wnioskodawca, albo w braku podstaw faktycznych wniosek osmałić. Sąd Odwoławczy polecił Sądowi Rejonowemu ponowne przeprowadzenie postępowania dowodowego w zakresie wyznaczonym przedmiotem sprawy. Wskazał konieczność wszechstronnego rozważenia czy i kiedy linia energetyczna, z którą związane jest żądanie stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej, weszła w skład majątku przedsiębiorstwa wnioskodawcy lub jego poprzednika prawnego. Ponadto Sąd Okręgowy wskazał, iż rzeczą wnioskodawcy jest wskazanie w toku ponownego rozpoznania sprawy, że po dniu 1 lutego 1989 roku nastąpiło przeniesienie posiadania służebności przez Skarb Państwa na rzecz wnioskodawcy lub jego poprzednika prawnego.

W ponownym rozpoznaniu sprawy stanowiska zainteresowanych z wyjątkiem Skarbu Państwa a nie uległy zmianie. Pełnomocnik Skarbu Państwa wniósł natomiast o uwzględnienie wniosku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Uczestniczka ..... ka jest właścicielką nieruchomości stanowiącej
 działkę ..... dla której Sąd Rejonowy ..... prowadzi księgę wieczystą o nr
 ..... Uczestniczka postępowania / ..... jest właścicielką
 działki ..... dla której Sąd Rejonowy w ..... prowadzi księgę wieczystą nr
 ..... W toku postępowania działka uległy geodezyjnemu podziałowi na cztery
 części. Posadowione na nich słupy i linie energetyczne utrudniają ich zbycie. Nieruchomości
 te należały poprzednio do Sta ..... go- ojca , ... kiej i
 Ko ..... k.

(dowód: odpis księgi wieczystej nr ..... 101; odpis księgi wieczystej
 ..... k. 101; zeznania .....
 k. 90v-91, 353v; zeznania I .....

Na przedmiotowych działkach ..... go
 Przedsiębiorstwo Państwowe pobudował linie energetyczne. Pod koniec lat 60-tych
 dwudziestego wieku, wbrew woli właścicieli i bez okazania żadnej decyzji administracyjnej,
 pracownicy Zakładu Energetycznego wkroczyli na działki będące przedmiotem
 postępowania, w celu wybudowania linii energetycznej. Robotnicy wjechali na działkę i
 rozpoczęli prace. Nie pytano wcześniej właścicieli o zgodę. Dziadek uczestniczek
 postępowania, gdy sprzeciwił się budowie linii energetycznej, został zatrzymany przez
 Milicję i pobity. S ..... ski, ojciec uczestniczki / ..... iej wraz ze
 swoją matką zgłosił wówczas sprawę o naruszenie własności do Prokuratury, nie otrzymał
 jednak żadnej odpowiedzi. Pobity został także Lu ..... i, ojciec
 Koszek, w wyniku czego poniósł obrażenia w postaci odklejenia siatkówki oka i zaćmy
 pourazowej. Następnie dopiero w decyzji nr C ..... ł Urzędu Miasta i Powiatu z
 10 maja 1974 r. zezwolono Zakładowi wejść na nieruchomości w celu wybudowania linii
 wysokiego napięcia przechodzącej przez działki ..... podstawie decyzji nr F
 ..... 1973 r. wydanej przez Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w
 ..... Prace rozpoczęto bez doręczenia wskazanej decyzji właścicielom. Linia wysokiego
 napięcia została oddana do eksploatacji w 1977 roku.

(dowód: :
 k. 229v-230; dec
 231v; zeznania
 Irel

Następnie na początku maja 1974 r., w oparciu o decyzję Rady Miasta i Powiatu nr stycznia 1974 r., wkroczo na przedmiotową nieruchomość w celu budowy linii napowietrznej i kablowej średniego napięcia 15 Kv na działce nr 4 w [redacted] w [redacted] udał się do przedsiębiorstwa energetycznego skarżąc się, że w wyniku działań prowadzonych na nieruchomości zasiane tam zborze ulega zniszczeniu. Został po tym wezwany przez sekretarza partii oraz dyrektora zakładu pracy na rozmowę, podczas której powiedziano mu, że jeśli jego rodzina będzie się sprzeciwiać, to może stracić pracę. Dziadek uczestniczek postępowania został aresztowany za to, że sprzeciwił się prowadzeniu prac budowlanych. Ówczesni właściciele objętych postępowaniem nieruchomości odwoływali się od decyzji administracyjnych, jednak bezskutecznie. Budowa linii średniego napięcia została zakończona w 1974 roku.

(dowód:
229v-230; zeznar

Z uwagi na to, że rodzina [redacted] przeciwstawiała się budowie linii energetycznej, władze komunistyczne stosowały wobec jej członków represje. Gminna Spółdzielnia wykreśliła ich z listy osób oczekujących na nawóz. Ojca [redacted] poddawano licznym kontrolom w pracy. Do zakładu pracy [redacted] przychodził zaś często agent bezpieczeństwa. Gdy próbowali sprzeciwić się pracom na nieruchomości byli straszeni przez pracowników zakładu energetycznego i [redacted] Poznań, wykonujących prace budowlane. Poprzednicy prawni uczestniczek postępowania nie otrzymali żadnego wynagrodzenia związanego z postawieniem na nieruchomości linii energetycznych.

(dowód: zeznania

k. 231v)

Od lat 60-tych dwudziestego wieku przedmiotowe działki na podstawie nieformalnej umowy obrabiał [redacted] k. Obecnie jego syn [redacted] obrabia działkę nr 5/6. Zdarzało się, że w wyniku prac przy słupach energetycznych niszczone były uprawy na polu.

(dowód: zeznania

13v-334)

Postanowieniem Sądu Rejonowego [redacted] : dnia 27 lutego 1985 r. w sprawie o sygnaturze [redacted] sano zmianę nazwy [redacted]

w zakresie zgodnym z ustaleniami faktycznymi. Zeznania te są spójne, zbieżne i logiczne. Wprawdzie przesłuchiwani w charakterze świadków pracownicy wnioskodawcy nie potwierdzają wejścia na grunt poprzedników uczestniczek bez wydania decyzji, lecz sami świadkowie podali, że opierają się głównie na dokumentach i nie mają bezpośredniej wiedzy w tym temacie.

Sąd częściowo odmówił wiary zeznaniom w zakresie, że linia wysokiego napięcia została ukończona w 1974 r.- nie znajduje to poparcia w pozostałych dowodach, w tym w zeznaniach który wskazał, że miało to miejsce w 1977 r. oraz w informacji z NBP (k. 421-423).

Sąd zważył co następuje:

Przed 1 lutego 1989 r. obowiązywał przepis art. 128 k.c. statuujący zasadę jednolitego funduszu własności państwowej, stosownie do której jedynie Skarbowi Państwa mogła przysługiwać własność mienia państwowego. W konsekwencji przedsiębiorstwa państwowego nie można uznać w okresie do 1 lutego 1989 r. za samoistnego posiadacza nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności gruntowej (art. 352 k.c.) (por. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2009 r. IV CSK 291/09) Posiadaczem przedmiotowych służebności przed tym dniem był Skarb Państwa. Dopiero od dnia 1 lutego 1989 r. ich posiadaczem był poprzednik prawny wnioskodawcy.

Stosownie do art. 176 § 1 k.c. jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r. mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 r. zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2006 r., sygn. akt. I CSK 11/05, Biul.SN 2006/5/11). Aby zatem móc doliczyć okres posiadania Skarbu Państwa, wnioskodawca musiałby wykazać przeniesienie posiadania przez Skarb Państwa na rzecz swego poprzednika i Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 maja 2007 r. I CSK 64/07 (LEX nr 286763) wskazał, że za dokument stwierdzający, iż doszło do przeniesienia posiadania nieruchomości, może służyć decyzja uwłaszczeniowa wydana w oparciu o art. 2 ust. 3 ustawy o zmianie u.g.g. (Dz. U. z 1990 r. Nr 79, poz. 464, ze zm.).

Dowód tej okoliczności zgodnie z zasadą ciężaru dowodu wyrażoną w art. 232 k.p.c. obciążał wnioskodawcę. Sąd zobowiązał więc na rozprawie w dniu 16 września 2011 r. pełnomocnika wnioskodawcy do złożenia w terminie 14 dni dokumentacji potwierdzającej przeniesienie własności spornych linii ze Skarbu Państwa na rzecz poprzednika prawnego wnioskodawcy, pod rygorem przyjęcia, że wnioskodawca nie dysponuje takimi dokumentami. Zobowiązanie nie zostało wykonane. Wnioskodawca nie przedstawił bowiem żadnych dowodów świadczących o przeniesieniu posiadania przedmiotowych linii energetycznych ze Skarbu Państwa na swego poprzednika prawnego. Dokumenty, które załączył do wniosku dowodzą jedynie tego, że jest następcą prawnym przedsiębiorstwa państwowego, które dzierżyło w imieniu Skarbu Państwa służebność przesyłu.

Uwzględniając powyższe bieg terminu zasiedzenia mógł rozpocząć się najwcześniej z dniem 1 lutego 1989 r.

Należy zauważyć, że nawet gdyby wnioskodawca wykazał przeniesienie posiadania trzeba by było stwierdzić, że bieg zasiedzenia w niniejszej sprawie nie rozpoczął się w momencie przyłączenia linii energetycznej do sieci. Zgodnie z art. 175 k.c., który z mocy art. 291 k.c. znajduje zastosowanie do zasiedzenia służebności gruntowej, do biegu zasiedzenia stosuje się odpowiednio przepisy o biegu przedawnienia roszczeń. Stosownie zaś do art. 121 pkt 4 k.c. bieg przedawnienia nie rozpoczyna się a rozpoczęty ulega zawieszeniu co do wszelkich roszczeń, gdy z powodu siły wyższej uprawniony nie może ich dochodzić przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw danego rodzaju - przez czas trwania przeszkody.

Należy podzielić pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 9 grudnia 2009 r. (sygn. akt IV CSK 291/09, LEX nr 564973), w którym wskazano, iż niemożność dochodzenia roszczeń w okresie przed 1989 r. z przyczyn politycznych powinna być wykazana w sposób zindywidualizowany, a nie ograniczać się do ogólnikowych twierdzeń samego zainteresowanego, gdyż w konsekwencji prowadziłyby to nadmiernej, a tym samym niedopuszczalnej subiektywizacji w pojmowaniu siły wyższej. W niniejszym postępowaniu wykazano szczególne natężenie represji wobec poprzedników prawnych uczestniczek w związku z podejmowanymi próbami sprzeciwienia się budowie linii energetycznych. Uwzględniając okoliczności przedmiotowej sprawy należy zatem uznać, że poprzedni właściciele nieruchomości nie mogli sprzeciwić się skutecznie wybudowaniu i eksploatacji linii energetycznych, bez narażenia siebie i członków swojej rodziny na represje tak poważne,

że grożące nawet utratą zdrowia bądź wolności. który próbował się sprzeciwić budowie instalacji został pobity, w wyniku czego uszkodzono mu wzrok. Podobnie pobity oraz aresztowany został dziadek uczestniczek postępowania.

grożono zaś utratą pracy. Powyższe okoliczności przemawiają za przyjęciem, że w niniejszej sprawie istniała zewnętrzna obiektywna przeszkoda do dochodzenia roszczeń przez właścicieli nieruchomości. Bieg terminu zasiedzenia rozpoczął się zatem dopiero z chwilą ustania przeszkody, którą jest zmiana ustroju politycznego, za którą przyjmuje się dzień 4 czerwca 1989 r.

Stosownie do art. 172 § 1 i 2 w zw. z art. 292 k.c. do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej konieczny jest posiadanie służebności w dobrej wierze przez lat 20, natomiast w złej wierze przez lat 30.

W niniejszej sprawie trzeba uznać, że poprzednik prawny wnioskodawcy uzyskał posiadanie w złej wierze. W odniesieniu do nabycia posiadania nieruchomości Sąd Najwyższy wskazał, że w złej wierze jest ten, kto wie albo wiedzieć powinien, że prawo własności przysługuje nie jemu, lecz innej osobie. Oznacza to, że ocenie podlega zasadność przeświadczenia nabywcy o przysługującym mu prawie przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności towarzyszących. (zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2010 r., IV CSK 152/10, LEX nr 707912). Analogicznie należy oceniać dobrą i złą wiarę w odniesieniu do nabycia posiadania służebności. Skarb Państwa nabył posiadanie służebności w latach 1974 i 1977, w których przyłączono linie energetyczne do sieci. Nabycie to odbyło się z naruszeniem prawa, wbrew woli właścicieli. Wkroczone bowiem na pole należące do poprzedników uczestniczek bez okazania decyzji zezwalającej na to, z zastraszaniem właścicieli. Należy uznać, że także

który po 2 lutego 1989 r. uzyskał posiadanie służebności należy przypisać złą wiarę. W imieniu Skarbu Państwa jego poprzednik prawny bowiem gospodarował mieniem wchodzącym w skład przedsiębiorstwa energetycznego, które budowało i eksploatowało przedmiotowe linie energetyczne. w momencie wejścia w posiadanie służebności nie mógł mieć zatem uzasadnionego przeświadczenia, że służebność mu przysługuje. Termin zasiedzenia w przedmiotowej sprawie wynosi więc 30 lat.

Z uwagi na to, że nie upłynął 30-letni termin konieczny do zasiedzenia służebności będącej przedmiotem postępowania należało oddalić wniosek

Oddziału w

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zasądzać zwrot kosztów zastępstwa prawnego od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki .

w oparciu o § 7 pkt 3 i § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2002.163.1349 ze zm.).